

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شاهرود
سازمان تحقیقات و فناوری

چگونه طرح‌های مبتنی بر فرآیند ترجمان دانش انجام دهیم؟

مقدمه

متأسفانه در حال حاضر به علت عدم تعامل درست و جزیره‌ای عمل کردن علم و صنعت، بسیاری از تولیدات علمی که با صرف هزینه‌های بسیار زیاد در عرصه‌های مختلف کشور تولید می‌شود در عمل مورد استفاده قرار نمی‌گیرند، و بسیاری از تصمیمات در سطوح مختلف مبتنی بر شواهد علمی نبوده و یا در استفاده از شواهد به بومی‌سازی توجه نمی‌شود. به عبارت دیگر، شکاف بسیار عمیقی بین پژوهش‌های دانشگاهی و مراکز علمی و عرصه استفاده از نتایج آن‌ها وجود دارد. در این ارتباط دانشگاه‌ها به عنوان مهم‌ترین منابع تولید دانش باید با سازمان‌های مصرف‌کننده این دانش ارتباط مناسبی داشته باشند تا از این طریق بتوانند در انتقال موثر دانش به آن‌ها اقدام کنند. از این‌رو، معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، یکی از اولویت‌های اصلی خود را تشویق پژوهشگران و اعضای هیات علمی به انجام پژوهش‌های تقاضا محور، با هدف کاربردی نمودن تولیدات علمی دانشگاه برای مصرف‌کنندگان دانش از قبیل بیماران، مردم، سیاست‌گذاران، ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی درمانی، و سایر مخاطبان قرار داده است. راهنمای زیر به مهمترین نکاتی که پژوهشگران در انجام طرح‌های مبتنی بر ترجمان دانش باید به آن‌ها توجه داشته باشند پرداخته است.

۱- تحلیل مخاطبان و ذینفعان طرح

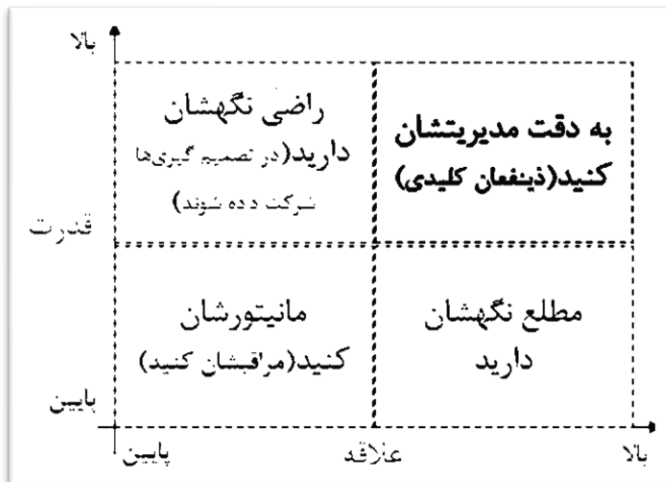
از آنجا که مهمترین عامل موفقیت هر طرح تحقیقاتی تعامل موثر بین تولیدکنندگان (پژوهشگران) و استفاده‌کنندگان (مخاطبان و ذینفعان) دانش است. لذا اولین گام انجام طرح‌های مبتنی بر ترجمان دانش باید معطوف به شناسایی درست مخاطبان و ذینفعان طرح، و توجه به نیازها، علایق و خصوصیات آن‌ها گردد. بنابراین کلیه پژوهشگران علاقمند به انجام پژوهش‌های مبتنی بر ترجمان دانش لازم است تحلیل مخاطبان و ذینفعان را به شرح ذیل انجام دهند

الف) شناسائی مخاطبان و ذینفعان

اولین قدم آنالیز ذینفعان، شناسائی صحیح مخاطبان و ذینفعان طرح است. مخاطبان و ذینفعان استفاده کنندگان بلقوه نتایج طرح بوده و کسانی هستند که می‌توانند روی یک فعالیت تاثیر داشته باشند و یا این که به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم تحت تاثیر آن فعالیت قرار بگیرند. برای مثال مخاطبان و ذینفعان نتایج طرح می‌تواند، دریافت کنندگان خدمت (مردم)، ارائه دهندگان خدمت، مدیران و سیاست‌گذاران و یا صنعتگران باشند که پژوهشگر باید مطمئن باشد که مخاطبان و ذینفعان طرح خود را به درستی شناسائی کرده است.

ب) اولویت‌بندی مخاطبان و ذینفعان

پس از شناسائی صحیح مخاطبان و ذینفعان طرح، نوبت اولویت‌بندی آن‌ها براساس قدرت و علاقه است.

- ذینفعان با قدرت بالا و علاقه بالا: ذینفعان اصلی هستند که باید به آن‌ها به شدت توجه کرده و برای تأمین نظر آن‌ها تلاش و سرمایه‌گذاری کرد.
- ذینفعان با قدرت زیاد اما علاقه کم: باید برای راضی نگه داشتن آن‌ها تلاش کافی صورت گیرد. چون تعامل با آن‌ها می‌تواند مفید و موثر باشد. این افراد می‌توانند به دلایل جزئی مانع اجرای کار شوند.
- ذینفعان با قدرت کم اما علاقه زیاد: باید با این افراد به اندازه کافی تعامل کرده و آن‌ها را در جریان کار قرار داد. چون این افراد اگر به خواسته خود نرسند، ممکن است مسائل زیادی ایجاد کنند (مثلاً بدگویی یا تبلیغات سوئی کنند).
- ذینفعان با قدرت کم و علاقه کم: کسانی هستند که مطلع نگه داشتن آن‌ها از فرآیند کار کفایت می‌کند

ج) شناسائی ذینفعان کلیدی

پس از اولویت‌بندی باید ذینفعان کلیدی، علایق، خصوصیات و نحوه تعامل موثر با آن‌ها شناسائی شده و براساس آن اقدام گردد.

۲- استخراج و نگارش پیام پژوهشی

پس از انجام طرح طبق نتایج آنالیز ذینفعان، لازم است یافته‌ها و پیام طرح متناسب با مخاطبان به زبانی ساده، غیر تخصصی و قابل درک نگارش شده و در اختیار واحد ترجمان و تبادل دانش دانشگاه قرار داده شود تا به شکل مقتضی اطلاع‌رسانی گردد. توجه داشته باشید که پیام پژوهشی متفاوت از خلاصه و چکیده طرح است و باید بدون استفاده از واژگان تخصصی و به زبان کاملاً ساده نوشته شود. جهت آگاهی از نحوه نگارش و آماده‌سازی پیام‌های پژوهشی به آدرس <https://shmu.ac.ir/research/fa/page/4022/> مراجعه کنید

۳- انتقال پیام طرح به مخاطبان و ذینفعان

برای این که نتایج و یافته‌های طرح اثرگذاری موثری داشته باشند باید به شکل مناسبی به اطلاع مخاطبان و ذینفعان رسانده شوند. بنابراین مجریان طرح باید روش یا روش‌های موثر انتقال پیام که می‌توانند بیشترین اثر و پوشش مخاطبین را داشته باشند شناسائی و از آن طریق اقدام به برقراری ارتباط با مخاطبان و ذینفعان کنند. مهمترین روش‌هایی که مجریان طرح می‌توانند از طریق آن‌ها پیام طرح خود را به مخاطبان انتقال دهند عبارتند از: تشکیل جلسه با مخاطبان، چاپ مقاله، تهیه بروشور، خبر تلویزیونی و غیره که پژوهشگر باید بسته به پیام و مخاطبان آن، از یکی از این روش‌ها به شکل مقتضی استفاده کند.

۴- ارائه مستندات مورد نیاز

مجریان طرح‌های مبتنی بر ترجمان دانش باید مستندات زیر در سامانه بارگذاری کنند

۴-۱- تکمیل جدول اولویت‌بندی و آنالیز ذینفعان

۴-۲- صورتجلسات مربوط به تعامل با ذینفعان جهت طراحی سوال و گزارش پیشرفت

۴-۳- تکمیل فرم ترجمان دانش

۴-۴- مستندات مربوط به انتقال پیام و یافته‌های طرح به شکل مناسب